

	Центральнoукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни			
		Назва дисципліни			
		Сучасна українська мова з практикумом			
		Статус дисципліни обов'язковий компонент (цикл загальної підготовки)			
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка				
Спеціальність	012 Дошкільна освіта				
Освітня програма	Дошкільна освіта				
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти				
Форма навчання	денна				
Курс	перший				
Семестр	I–II				
Обсяг дисципліни	Кредити	4,5	Години	135	
	Лекційні			18/14	
	Практичні/семінарські			16/16	
	Лабораторні			–	
	Самостійна робота			50/21	
Семестровий контроль	Екзамен II семестр				
Викладач	Жигора Ірина Валеріївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти, доцент				
Контактна інформація	I.V.Zhyhora@cuspu.edu.ua				
Кафедра	Дошкільної та початкової освіти				
Факультет	Педагогіки, психології та мистецтв				
Предмет навчання (Що буде вивчатися)	Навчання дітей рідної мови передбачає насамперед розвиток мовлення й чуття слова, оволодіння основами норм і тонкощами української мови. Вихователь повинен мати глибокі, усвідомлені знання з рідної мови, знати її фонетичну систему, багатство лексики й фразеології, граматичну будову та особливості стилістики, мати високий рівень культури усного й писемного мовлення. Тому сучасна українська мова як навчальна дисципліна посідає одне з найважливіших місць у підготовці фахівця для дошкільної ланки освіти				
Мета (Чому це цікаво/потрібно вивчати)	<p>Мета курсу «Сучасна українська мова з практикумом» – дати студентам факультету педагогіки, психології та мистецтв основи наукових лінгвістичних знань, сприяти розвитку й удосконаленню культури мовлення.</p> <p>Завдання курсу – забезпечити теоретичну й практичну підготовку студентів: дати основні відомості про мову як суспільне та історичне явище, про структуру і закономірності її розвитку, а також допомогти оволодіти нормами сучасної української літературної мови, виробити міцні практичні навички мовного аналізу, грамотного письма і високої культури</p>				

	мовлення, бережного ставлення до слова.
Компетентності	<p>ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в професійно-педагогічній діяльності, що передбачають застосування теоретичних положень і методів педагогіки, психології та окремих методик навчання й характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>КЗ-1. Здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.</p> <p>КЗ-7. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.</p> <p>КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування й взаємодії з однолітками і дорослими.</p> <p>КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього й дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).</p> <p>КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.</p> <p>КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.</p>
Програмні результати <i>(Чому можна навчитися)</i>	<p>Програмні результати навчання</p> <p>ПРН 15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.</p> <p>ПРН 18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища</p>

в різних групах раннього і дошкільного віку.

Зміст дисципліни

Змістовий модуль 1.

У розділах «Фонетика і фонологія» та «Орфоепія» звертається увага на співвіднесеність звука мовлення й фонем, на різновиди й причини історичних та позиційних чергувань звуків, зміни їх у потоці мовлення. Знання цього матеріалу дає змогу вчителю науково обґрунтувати методіку навчання грамоти й фонетики. Відомості з орфоєпії допоможуть оволодіти вимовними нормами сучасної української літературної мови, зрозуміти причини відхилення від цих норм, щоб попереджати, помічати та виправляти помилки в мовленні своїх вихованців.

У розділі «Графіка й орфографія» розглядається звукове значення букв, співвіднесеність між буквами і звуками та правописні норми відповідно до останньої (зі змінами) редакції українського правопису. Знання окресленого матеріалу потрібні при навчанні дітей грамоти та виробленні навичок грамотного письма.

Змістовий модуль 2.

Розділ «Лексика і фразеологія. Лексикографія» передбачає вивчення лексичного багатства й різноманітності мови, принципів класифікації лексики за походженням, сферою вживання тощо. Засвоєння цього розділу допоможе фахівцеві в роботі над розвитком зв'язного мовлення учнів та при аналізі текстів художньої літератури на уроках читання. Студенти ознайомляться з різними типами словників, сформуують навички роботи з ними, що знадобиться їм у практичній діяльності.

Змістовий модуль 3.

У розділі «Словотворення» звертається увага на способи й засоби словотвору в сучасній українській мові, на вироблення навичок словотвірного та етимологічного аналізів. Це сприятиме вихованню у студентів чуття мови, підвищенню грамотності.

У процесі опрацювання «Морфеміки» студенти вивчать морфемну будову слова, типи, значення й функції морфем, вдосконалюватимуть навички морфемного аналізу.

При вивченні розділу «Морфологія» студенти мають усвідомити принципи виділення частин мови, вивчити лексичні, морфологічні, синтаксичні та словотвірні особливості кожної частини мови. Одержані знання з морфології допоможуть учителям початкових класів сформувати в учнів граматичні поняття, виробити навички побудови граматично правильного мовлення.

Змістовий модуль 4.

	<p>У процесі роботи над розділом «Синтаксис. Пунктуація» з'ясовуються типи синтаксичних одиниць, їх значення, особливості побудови і вживання, виробляються навички синтаксичного аналізу речень, удосконалюються навички пунктуаційно правильного письма. Студенти отримують основи наукових лінгвістичних знань про традиційні та нові підходи щодо класифікації синтаксичних одиниць, категорій і понять, беручи за основу структурно-семантичний аспект, що сприяє розвитку й удосконаленню культури усного й писемного мовлення.</p> <p>У процесі вивчення всього курсу сучасної української літературної мови принагідно розглядаються питання стилістики, що сприяє збагаченню мови студентів, привчає їх бережно ставитися до слова, дбати про культуру свого мовлення й мовлення своїх вихованців</p>
<p>Критерії оцінювання роботи студентів</p>	<p><i>До системи оцінювання входить:</i> усні та письмові відповіді, індивідуальні завдання, екзамени, тестування, поточні та підсумкові контролю, контрольні роботи; диктанти; реферати; домашні завдання; написання наукової статті.</p> <p><i>Дистанційні форми:</i> усне опитування з використанням освітніх платформ (GoogleMeet й ін.) та месенджерів (Telegram, Viber), перевірка презентацій, тестування.</p> <p>Розподіл балів, що присвоюються студентам із навчальної дисципліни «Сучасна українська мова з практикумом», є сумою балів за виконання практичних завдань (30 б.) самостійну роботу (20 б.), підсумкову контрольну роботу (10 б.) та бали, отримані під час іспиту (40 б.).</p> <p>Упродовж семестру студент за виконання завдань отримує – 60 балів і 40 – балів за екзамен</p>
<p>Політика курсу</p>	<p>Студент має:</p> <ul style="list-style-type: none"> – відвідувати лекційні та практичні заняття відповідно до прийнятої в університеті форми навчання (онлайн/офлайн); – вчасно виконувати завдання згідно із вимогами викладача; – виявляти активність (на заняттях, під час виконання самостійної роботи); – дотримуватися академічної доброчесності (зокрема, щодо самостійності виконання завдань, користування смартфоном тощо). <p>За добросовісне виконання окреслених вимог, завдань курсу студент отримує оцінку (за 200–бальною шкалою)</p>

<p>Інформаційне забезпечення</p>	<p style="text-align: center;">Електронні ресурси бази даних</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування орфографічної грамотності молодших школярів: [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://naurok.com.ua/metodichniy-material-formuvannya-orfografichno-gramotnosti-molodshih-shkolyariv-10532.html 2. Український правопис [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019. 3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки: [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://yegorivkaschool.e-schools.info/pages/natsionalna-doktrina-rozvitku-osvti-na-2012-2021-roki 4. <u>Сучасна українська мова.</u> [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://eduhub.in.ua/courses/suchasna-ukrajinska-mova 5. <u>Анатолій Мойсієнко Сучасна українська мова.</u> [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Moisiienko_Anatolii/Suchasna_ukrainska_literaturna_mova_Leksykoloziia_Fonetyka/ 6. Список літератури, рекомендований для самопідготовки студентів. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://clg-phil.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/30deps/50modernukrlang/30edped/60selfstudlist
<p>Матеріально-технічне забезпечення</p>	<p style="text-align: center;">Література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів: Світ, 2003. 2. Безпояско О. К. Іменні граматичні категорії. К.: Наукова думка, 1991. 3. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови. К. Університетське видання «Пульсари», 2004. 4. Глазова О. П. Українська орфографія: Навч. посібн. Харків, 2004. 5. Глазова А. П. Українська пунктуація: Навч. посібн. Харків, 2004. 6. Горпинич В. О. Українська морфологія: навчальний посібник. Дніпропетровськ, 2002. 7. Горпинич В. О. Сучасна українська мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. К.: Вища шк., 1999. 207 с. 8. Гуйванюк Н. В., Кардащук О. В., Кульбабська О. В. Синтаксис сучасної української мови: Схеми і таблиці. Чернівці, 2003. 9. Гуйванюк Н. В., Кульбабська О. В. Складні

ускладнені речення: Теоретично-практичний блок. Рекоменд. Міністерством освіти і науки України як навч. посібник для студентів вищих навч. закладів. Чернівці: Рута, 2003.

10. Дудик П. С. Просте ускладнене речення. Вінниця, 2002.
11. Етимологія української мови: Навч. посібник для вищих навч. закладів / О. І. Потапенко, Л. П. Кожуховська, Л. Е. Довбня та ін. 2-е вид. доп. і випр. К.: Міленіум, 2003. 204 с.
12. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис: Монографія. Донецьк, 2001.
13. Історія української мови: Хрестоматія / Упорядники С. Я. Єрмоленко, А. К. Мойсієнко. К.: Либідь, 1996.
14. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. К.: ВЦ «Академія», 2000.
15. Кучеренко І. К. Теоретичні питання граматики української мови: Морфологія. Вид. 2-е, уточн. і доп. Вінниця: Поділля-2000, 2003.
16. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови: Підручник. К., 2003.
17. Плющ М. Я., Грипас Н. Я. Граматики української мови в таблицях. К.: Вища шк., 2004.
18. Пономарів О. Стилїстика сучасної української мови: Підручник. 3-тє вид., перероб. і доповн. Тернопіль, 2000.
19. Пономарьова К. Реалізація компетентнісного підходу в навчанні молодших школярів української мови // Початкова школа. 2010. № 12. С. 49–52.
20. Потєха Л. І. Опорні таблиці до курсу «Сучасна українська мова з практикумом»: Фонетика. Фонологія. Фономорфологія (морфонологія). Орфоепія. Графіка. Орфографія : навчальний посібник. вид. 5-е, зі змінами і доповненнями. Кіровоград, 2010. 228 с.
21. Русанівський В. М. Історія української літературної мови: Підручник. К., 2001.
22. Сучасна українська літературна мова / За ред. М. Я. Плющ. К.: Вища школа, 1994; 2000.
23. Сучасна українська літературна мова / За ред. О. Д. Пономаріва. К.: Либідь, 2001.
24. Ткаченко Є. М. Українська мова: Пунктуація: правила, вправи, диктанти. Навч. пос. – Харків: Консум, 2001.
25. Українська мова: Енциклопедія. К., 2000.
26. Шкуратяна Н. Г., Шевчук С. В. Сучасна українська літературна мова. К.; Літера, 2000.

27. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови. Підручник. К.: Академія, 2004.
28. Ющук І. Тести з правопису // Дивослово. 2007. № 1. С. 10–14.
29. Ющук І. Тести з правопису // Дивослово. 2007. № 2. С. 6–9.
30. Ющук І. П. Вступ до мовознавства. К.: Либідь, 2000.
31. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. 5-е вид. К.: Освіта, 2002.
32. Ющук І. П. Українська мова. К. : Либідь, 2003, 2004.
33. Яцимирська М.Т. Сучасна українська мова: Пунктуація. Навч. пос. Львів: ЛНУ, 2002.
- Лексикографічний корпус української мови**
1. Батюк Н. О. Фразеологічний словник: На допомогу вчителю. К.: Рад. шк., 1996. 235 с.
 2. Бурячок А.А. Орфографічний словник української мови. Вид.2, доопрац. К.: Наук. думка, 2002. 464 с.
 3. Бурячок А. А., Гурін І. І. Словник українських рим. К.: Наукова думка, 1979.
 4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і головн. ред. В. Т. Бусел. К., Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. 2007.
 5. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. К.: Вища школа, 1985.
 6. Головащук С. І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. К.: Либідь, 1995.
 7. Головащук С. І. Українське літературне слововживання. К.: Наукова думка, 1985.
 8. Горпинич В.О. Словник географічних назв України (Топоніми та відтопонімні прикметники): Близько 25 000 слів. К.: Довіра, 2001. 526 с.
 9. Горпинич В. О. Словник географічних назв України. К.: Довіра, 2002.
 10. Гринчишин Д., Капелюшний А., Сербенська О., Терлак З. Словник-довідник з культури української мови. К.: Знання, 2004. 367 с.
 11. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. К.: Радянська школа, 1986.
 12. Демська О., Куьчицька І. Словник омонімів української мови. К. Наукова думка, 1999.
 13. Етимологічний словник української мови. – Т. I – V. – К.: Наукова думка, 1982–2003.
 14. Єрмоленко С.Я., Бибик С.П., Тодор О.Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С. Я. Єрмоленко. К.: Либідь, 2001.

224 с.

15. Івченко А. О. Тлумачний словник української мови. Харків: Фоліо, 2001. 540 с.
16. Інверсійний словник української мови / Відп. ред. С. П. Бевзенко. К.: Наукова думка, 1985.
17. Калашник В. С., Колоїз Ж. В. Словник фразеологічних антонімів української мови. К.: Довіра, 2001. 284 с.
18. Карпіловська Є. А. Кореневий гніздовий словник української мови. К.: Вид-во «Українська енциклопедія» імені М. П. Бажана, 2002. 912 с.
19. Коваль А. П. Крилате слово. К.: Радянська школа, 1983.
20. Коваль А. П., Коптілов В. В. Крилаті вислови в українській літературній мові. К.: Вища школа, 1975.
21. Коломієць М. П., Регушевський Є. С. Короткий словник перифраз. К.: Радянська школа, 1985.
22. Коломієць М. П., Регушевський Є. С. Словник фразеологічних синонімів. К.: Радянська школа, 1988.
23. Короткий текстологічний словник-довідник / Упоряд. Л. Т. Коваленко. К.: Грамота, 2008. 160 с.
24. Культура мови на щодень / Н. Я. Дзюбишина-Мельник, Н. С. Дужик., С. Я. Єрмоленко та ін. / За ред. С. Я. Єрмоленко. К.: Довіра, 2002.
25. Культура української мови: Довідник / За ред. В. М. Русанівського. К.: Орфоепічний словник / Укл.: М. І. Погрібний. К.: Радянська школа, 1984.
26. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. К.: ВЦ «Академія», 2006.
27. Морфемний словник / Укл. Л. М. Полюга. К.: Радянська школа, 1983.
28. Новий тлумачний словник української мови: В 4-х томах / Укл. В. В. Яременко, О. Сліпушко. В 3-х т. К.: Аконт, 2004.
29. Обернений частотний словник сучасної української художньої прози. К.: Наукова думка, 1998.
30. Орфоепічний словник української мови: В 2 т. / Уклад.: М. М. Пещак, В. М. Русанівський, Н. М. Сологуб, В. В. Чумак, Г. М. Ярун. К.: Довіра, 2001.
31. Плачинда С. Словник давньоукраїнської міфології. К.: Український письменник, 1993.
32. Полюга Л. М. Словник антонімів української мови. К.: Довіра, 2002.
33. Полюга Л. М. Словник антонімів. – К.: Радянська школа, 1987.

34. Полюга Л. М. Словник синонімів української мови. К.: Довіра, 2002.
35. Скрипник Л. Г., Дзятківська Н. П. Власні імена людей: Словник-довідник. К.: Наукова думка, 1986, 1996.
36. Словник афіксальних морфем української мови / Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Карпіловський В. С., Недозим Т. І. К.: Наукова думка, 1998.
37. Словник афіксальних морфем української мови / Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Карпіловський В. С., Недозим Т. І. К.: Наукова думка, 1998.
38. Словник епітетів української мови / За ред. С. Я. Єрмоленко. К.: Наукова думка, 1998.
39. Словник мови творів Г. Квітки-Основ'яненка: У 3-х томах. К.: Наукова думка, 1978–1979.
40. Словник мови Шевченка: В 2-х томах. К.: Наукова думка, 1964.
41. Словник синонімів української мови: У 2-х томах / А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін. – К.: Наукова думка. 1999–2000.
42. Словник староукраїнської мови: У 2-х томах. За ред. Л. Гумецької. К.: Наукова думка, 1977–1978.
43. Сучасний орфографічний словник 50 000 слів: Для школярів, абітурієнтів, студентів, викладачів. Харків: Промінь, 2001. 672 с.
44. Глумачний словник української мови / Укл. Ковальова Т. В., Коврига Л. П. Харків: Синтекс, 2002. 672 с.
45. Українська мова: Енциклопедія / Ред. кол. В. М. Русанівський та ін. К.: Українське видавництво «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2000.
46. Українська мова: Енциклопедія. К.: Українська енциклопедія, 2000.
47. Український орфографічний словник / Уклад.: М. М. Пещак та ін. 3-тє вид., переробл. і доповн. К.: Довіра, 2002. 1006 с.
48. Український орфографічний словник: Орфографічний словник української мови: Близько 143 000 слів / За ред. Л. М. Полюги. 3-тє вид., переробл. і доповн. К.: Довіра, 2002. 1006 с.
49. Фразеологічний словник української мови: У 2-х томах / Уклад. В. М. Білоноженко, В. О. Винник, І. С. Гнатюк та ін. К.: Наукова думка, 1993.